

УДК 81'255.4:821.161.2-1Шевч.73ан.030=14

“ЗАПОВІТ” ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У ПЕРЕКЛАДІ ЯННІСА РІЦОСА

Ліна Глущенко, Оксана Мегель

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000;
e-mail: elasson@gmail.com*

У статті розглянуто трансферні стратегії перекладу “Заповіту” Тараса Шевченка новогрецькою мовою, який здійснив відомий грецький поет Я. Ріцос. В результаті перекладознавчого аналізу виявлено високий рівень семантичної адекватності, збереження “духу” оригіналу, його поетичних і смислових деталей.

Ключові слова: Т. Шевченко, Я. Ріцос, переклад, смисл, словесний образ, лексика, художні засоби, епітет.

В українському народі є культ Тараса Шевченка. Досить було “Кобзаря”, щоб Шевченкова поезія стала тією неопалимою купиною, що привела нас через велику пустелю занепаду, неволі й зневір’я до вільної, самостійної України. Т. Шевченко поступово займає належне йому місце і в пантеоні вселюдської культури, серед її велетів, геніїв непроминальної слави [6, с. 155].

Основоположник українського перекладознавства І. Франко, автор понад п’ятдесяти шевченкознавчих студій різними мовами та сам перекладач двадцяти Шевченкових творів по-німецькому, називав Поетові твори “наскрізь національними і своєрідними” і стверджував, що незвичайна простота Шевченкового вислову, його мальовничість та натуральність ваблять перекладача, але шокрок створюють великі, часто незборимі труднощі при перекладанні. І. Франко наголошував, що для відтворення Шевченкового слова іншими мовами потрібні “золотарі з дуже делікатним струменем і дуже ніжною рукою” [21, с. 189].

Одним із центральних творів Тараса Шевченка, що звучить як підсумок його моральних пошуків і поетичної майстерності є “Заповіт”. Надзвичайно складний ідейно значущий вертикальний контекст: постійні алюзії до української проблематики минулих і сучасних поетові часів зі складним переплетенням усіх пластів української лексики, робить цей твір складним для перекладу. Найперше він був перекладений ще в 1862 році російською мовою, пізніше іншими. Новогрецькою мовою “Заповіт” з’явився в 30-тих роках ХХ ст. у перекладі Георгія Костоправа, який вивчали у грецьких школах Приазов’я [1, с. 96]. Перекладачкою “Заповіту” у 1961 р. стала відома грецька письменниця Еллі Алексіу, яка проживаючи у Румунії, змогла залучити відомого грецького поета Янніса Ріцоса до перекладання творів Шевченка, зокрема і “Заповіту” [20, с. 18]. Ще один перекладач Шевченкового “Заповіту” – поет і драматург Алексіс Парніс. Два переклади “Заповіту”, опубліковані до 150-ліття від дня смерті Тараса Шевченка, належать відданій темі України грекині Ліці Патеракі

та виконавчому директору Грецького департаменту Української Ради Миру Галині Маслюк. Попри існування перекладів “Заповіту” грецькою мовою, ці переклади не стали дотепер об’єктом окремого перекладознавчого дослідження, за винятком невеликих розвідок, здійснених в працях В. Шкурова та К. Балабанова [1, 20]. З огляду неопрацьованості цього питання в українському перекладознавстві, потреби в розробці актуальних проблем трансляційної лінгвостилістики метою нашого дослідження стало виявлення трансферних стратегій перекладу “Заповіту” Тараса Шевченка новогрецькою мовою.

Об’єкт дослідження – переклад “Заповіту” Т. Шевченка новогрецькою мовою, який здійснив відомий грецький поет Я. Ріцос, предмет – лінгво-стилістичні особливості досліджуваних текстів у зіставному аспекті.

В основі дослідження лежить зіставний лінгвостилістичний і перекладознавчий аналіз семантико-стилістичних функцій словесних образів оригіналу і перекладу, в рамках контекстуального аналізу. Це дає змогу дослідити способи відтворення національних компонентів українських словесних образів на різних рівнях мовно-текстуальної ієрархії грецької мови.

Літературний переклад Янніса Ріцоса:

Σαν θα πεθάνω να με θάψετε
 Πάνω στών λόφων τη γωνία,
 Στον κάμπο τον πλατύν ανάμεσα,
 Στη λατρεμένη μου Ουκρανία.
 Να βλέπω τα φαρδιά χωράφια μας,
 Το Δνειίπερο και τους γκρεμνούς του
 Και μέρα – νύχτα να αφουγκράζομαι
 Τους βρόντους και τους βρυχηθμούς του.
 Κι όταν μιά μέρα φέρει ο Δνειίπερος
 Το αίμα του εχθρού απ’ την Ουκρανία
 Ως κάτω στο γαλάζιο ακρόγαιλο

Τότε θα αρχίσω νέα πορεία, -
 βουνά και κάμπους θε ν’ αφήσω
 Και ίσα στο Θεό θα προχωρήσω
 Να του προσευχηθώ, μα ως τότε
 Δεν τον γνωρίζω το Θεό.
 Θάψτε με, και όρθιοι σηκωθείτε,

Τις χειροπέδες σας συντρίψτε
 Και με το μαύρο, το εχθρικό
 Αίμα, τη Λευτεριά ραντίστε.
 Και εμένα στη μεγάλη σας φαμίλια κλείστε,
 Στη λεύτερη και νέα σας αγκαλιά
 Και να με μνημονεύετε μη λησμονήστε
 Με την καλή, τη σιγαλή σας τη λαλιά.

Підрядник:

*Як умру, то поховайте мене
 на вершині пагорбів
 серед поля широкого,
 на улюбленій моїй Україні.
 Щоб бачити наші широкі поля,
 Дніпро і його кручі,
 щоб я і день, і ніч дослухався
 до його гуркоту і ревіння.
 як одного дня понесе Дніпро
 кров ворожу з України
 вниз аж до синього морського
 узбережжя.
 Тоді я почну новий шлях,
 гори і лани покину
 і прямо до бога полину
 молитися, а дотого
 я не знаю бога.
 Поховайте мене і прями
 вставайте
 ваші кайдани порвіте,
 і чорною вражою кров’ю
 волю окропіте
 І мене прийміть усвою велику сім’ю
 у ваші вільні і нові обійми
 і не забудьте згадати
 добрими тихими вашими
 словами.*

Вірш починається звертанням поета до народу. Ці слова вражають своєю простотою і ширістю... Та в цій простоті криється глибина думки і образу. Скільки в них болю і відчаю людини, життєвий шлях якої був тернистим і сповненим горя... Скільки жалю за ще незробленим чи неказаним... Скільки відчаю... Скільки нездійснених бажань, поривів, сподівань... І поет від імені ліричного “Я” висловлює свою останню волю. Кожен рядок, кожне слово відгукується сумним камертоном у нашому серці, торкається жалісливих струн душі.

Зовнішня структура вірша в перекладі Я. Ріцоса повністю відповідає оригіналу, тобто він складається з шести строф, кожна з яких має свою окрему провідну думку, свій ритм і інтонацію.

Слова першого рядка, звернення ліричного героя до народу, у перекладі відтворено дослівно. Проте в продовженні Я. Ріцос замість іменника *могила* вживає вираз *πάνο στών λόφων τη γωνία* (*на вершині пагорбів*). Іменник *step* автор перекладу заміняє близьким за значенням іменником *κάμπος* (*поле*), зберігаючи його архісему *великий безлісий рівнинний простір*. Проте цей відповідник дещо відчужує нас від характерної реалії українського ландшафту. Архетипний образ степу в українському фольклорі та літературі взагалі й поезії зокрема постає втіленням національного характеру українців. Український письменник Г. Бідняк стверджує: “Широкий степ – моя коліска” [15, с. 87]. В українській літературі знаходять відображення функціональні різновиди архетипу степу, такі як “степ – земля батьків”, “степ – життя”, “степ – дорога додому”, “степ – мала батьківщина”, “степ – Дике Поле”. „Словник символів” характеризує його як „символ... матері-годувальниці; Вітчизни й духовності; життя; багатства; щедрості; родючості; плодючості...” [19, с. 34]. У творах українських письменників архетип степу – Дикого Поля визначається такими характеристиками, як воля, незалежність, непідкореність. А могили в степу – це німі свідки героїчного минулого України. Означення степу *широкий* перекладено грецьким відповідником *πλατύν*, який, як і в оригіналі, стоїть після іменника. Щоб передати прийменник *серед* Янніс Ріцос використовує відповідник *ανάμεσα σε* (*серед*), гармонійно відтворюючи звукову і ритмічну структуру вірша: перший і третій рядок мають по десять складів.

Іменник *Україна*, як елемент української етнокультурної дійсності, Янніс Ріцос перекладає грецьким відповідником *Ουκρανία*, а означення *мила* – ад’ективованим дієприкметником *λατρεμένη* (*улюблена, та, від якої хтось божеволіє, кохана*). Епітет *кохана* як означення до *України* часто зустрічається у творах українських письменників. Зокрема, Володимир Сосюра писав: “Люблю України коханої небо”, Леся Українка починає свій вірш словами: “Стороненько рідна! Коханий мій краю!”

Для того, щоб надати віршеві милозвучності, Я. Ріцос змінює характерний для Шевченкового вірша порядок слів і ставить іменник після означення, зберігаючи риму *γωνία* – *Ουκρανία*.

Перші чотири рядки Шевченка будять в нашій уяві образ труни, яка є складовою частиною більшої цілості – високої могили, могила, в свою чергу, знаходиться серед широкого степу. І далі знову розширюється обрій. Перед нами вся Україна, огріта великою любов’ю поета. Ще Іван Франко звернув увагу на те, що початкові рядки поезії побудовані за принципом поетичної градації [21]. Шевченко веде читача від часткового до цілого, але це ціле становить в свою чергу частку наступної більшої цілості. У цьому і є секрет могутності слів. Адже лише силою поетичного слова поет підняв

нас на таку височінь, з якої перед нашими очима постає вся Україна, ми оглядаємо її від краю до краю, відчуваючи себе господарями цієї краси, цієї величі і одночасно усвідомлюємо співгромадянську відповідальність за долю рідної Вітчизни. Принцип поетичної градації відтворено і в перекладі Я. Ріцоса (στών λόφων τη γωνία – στον κάμλο των πλατών – στη λατρεμένη μου Ουκρανία)).

Сенека писав: “Поезія – картина, яка промовляє” [16, с. 40]. І наступні рядки перекладу описують нам картину мальовничої української природи, яку ми бачимо в уяві. Зокрема, іменник *лани* Янніс Ріцос перекладає грецьким відповідником *χωράφια*, а епітет *широкополі*, тобто *які займають великий простір, безмежні, неосяжні* – семантично слабшим відповідником *φαρδιά* (*широкі*). Найвиразнішим серед образів природи є образ Дніпра – то *Δνεϊπερο*. Дніпро символізує могутність народу, готуючи таким чином читача до сприйняття думки про повстання, заклик до якого прозвучить зразу ж після змалювання картин природи.

Порівняно з оригіналом, перекладач в другій строфі дещо змінює порядок слів. Він переносить на початок дієслово *να βλέπω* (*щоб бачити*), яке відповідає Шевченковому *щоб було видно*, а також змінює порядок постановки означення після іменника (*τα φαρδιά χωράφια* – *широкі поля*) характерний для оригіналу. У продовженні Янніс Ріцос, окрім дієслова *να αφουκράζομαι*, яке мало б відповідати українському *було чути*, підсилює думку автора словами *και μέρα – νύχτα* (*і день, і ніч*), вводячи в поезію мотив вічності, безперервності, що контрастує з темою смерті, вираженою в першому рядку. А вічною є саме природа: Дніпро, лани, луки. Ліричний герой любив дивитись на них і слухати за життя і після смерті хоче продовжувати милуватись природою, адже лише так він зможе жити вічно.

Щодо дієслова *να αφουκράζομαι* (*дослухатись*), то воно, окрім архісеми *сприймати за допомогою органів слуху які-небудь звуки*, містить додаткову сему *напруження слуху, уваги*. Щоб передати слова *реве ревучий*, перекладач вдається до двох іменників *βρόντος* (*гуркіт*) та *βρυχηθμός* (*ревіння*), перший з яких має сему *звук, який видає неістота*, а другий – *звук, який видає істота*, із займенником *του* (*його*), наголошуючи таким чином, що ці звуки належать Дніпру. Така заміна видається доволі повноцінною.

Щодо звукової канви вірша, помітна алітерація звука **-p-**: в цих двох чотиривіршах оригіналу він вживається вісім разів, у перекладі – десять.

Перші дві строфи утворюють експозицію вірша, наступні дві є зав'язкою. Підготувавши читача до сприйняття великих подій в житті народу, поет в третій строфі логічно переходить до роздумів про долю України, яка хвилює його найбільше. Він ніби забув про особистий мотив, яким розпочав вірш, смерть для нього більше не страшна. Відчувається хвилювання автора: рядки тут енергійніші, поривчасті, з недомовленостями.

Янніс Ріцос розпочинає переклад третьої строфи обставиною *κι όταν μια μέρα* (*і коли одного дня*), яка відповідає Шевченковому *як*, конкретизуючи час, коли відбудеться дія. Також при перекладі він додає іменник *ο Δνεϊπερος* (*Дніпро*), що відіграє важливу роль у смисловій структурі вірша, увиразнює думку поета. Завдяки персоніфікації перекладач наділяє його особливою місією – *φέρετ...* *το αίμα του εχθρού απ' την Ουκρανία* (*понесе кров ворожу з України*), тобто знищить усіх ворогів. Слід констатувати, що Я. Ріцос переносить акцент з іменника *кров* на іменник *море*, ставлячи його в кінець речення. Вираз *у синєє море* замінено на *στο γαλάζιο*

акρόγιαλο (до синього морського узбережжя), тобто назву великого масиву води замінено назвою ділянки землі, що прилягає до моря. Не можна не зауважити, що перекладач акцентує особливу увагу на іменниках ο Δνείπερος (Дніпро), Ουκρανία (Україна), ακρόγιαλο (морське узбережжя), які займають останнє місце у рядку.

Якщо рядки Тараса Шевченка різкі, уривчасті, сповнені революційного духу, то Я. Ріцос плавно, поступово переходить від однієї думки до іншої. Для цього у наступній строфі він вводить вираз θα αρχίσω νέα πορεία (я почну новий шлях), ніби підготовлюючи читача до змін у житті ліричного героя. Після цього пояснює, якими вони будуть: βουνά και κάμπους थे ν' αφήσω (гори і лани покину), що дослівно відповідає оригіналу.

В наступній строфі звучить основна думка, яка є кульмінацією вірша. Ці слова – вибух пристрасті поета, його найзаповітніше бажання, здійсненню котрого він віддав усі сили й помисли. Вмираючи (як він думав) і не встигнувши побачити свій народ вільним, він хоче, щоб хоч після смерті здійснилась його мрія. Поет-трибун прямо говорить народові, що порвати кайдани неволі (символ соціального і національного гніту) можна тільки шляхом збройної боротьби, в котрій проллється кров. Найбільше емоційне і смислове навантаження тут падає на дієслова, які в перекладі відтворено дослівно зі збереженням граматичних особливостей: θάψτε (поховайте), στήκωθείτε (вставайте), συντρίψτε (порвіть), ραντίστε (окропіть), хіба що заклик στήκωθείτε Я. Ріцос уточнює прикметником όρθιοι (прямі). Проте у Шевченка заклик *вставайте* має значно ширше значення: не лише підніматись з місця, але й діяти, боротись. Означення *злюю*, яке персоніфікує кров, відтворює в переносному значенні прикметник на позначення кольору μαύρο (чорною). Можна стверджувати, що цей уривок перекладено майже дослівно. Як в оригіналі, так і в перекладі вжито чотири дієслова, трьом іменникам відповідають точні грецькі еквіваленти: кайдани – χειροπέδες, кров – αίμα, воля – Λευτεριά.

Важливо зазначити, що в цій строфі збережено алітерацію, за словами А. О. Содомори [17, с.358], “войовничого” **p**, якою створюється звуковий образ непереможної сили народу (вжито сім разів, натомість в оригіналі чотири).

В останній строфі (розв’язці) український поет не лише висловлює свою мрію про майбутнє в найзагальніших рисах, але й прагне уявити його собі. У “Заповіті” іменник *сім’я* уособлює весь український народ, майбутнє покоління, в якому панує любов і братерська взаємодопомога. В перекладі його значення виражають два іменники: φαμίλια (*сім’я*) і αγκαλιά (*обійми*). Окрім іменника αγκαλιά, Ріцос вводить в переклад дієслово κλείστε (*закрийте*), яке в контексті з цим іменником набуває значення *прийміть*. Важливо відзначити, що спільнокореневі слова *воля і вільний* перекладач відтворює спорідненими словами *Λευτεριά і λεύτερη*. Відчувається, як старанно та дбайливо Янніс Ріцос добирає українські слова для вдалого відтворення образної структури першоджерела. Лексика останньої строфи як в оригіналі, так і в перекладі представлена трьома іменниками, які супроводжуються дослівно відтвореними п’ятьма епітетами, двома дієсловами, перекладеними точними грецькими відповідниками.

Проаналізований переклад дав змогу глибше зрозуміти авторське світобачення та світовідчуття грецького поета через призму української мови як мови-джерела та новогрецької мови як цільової, а також української та грецької культур.

Лексика “Заповіту” Тараса Шевченка, окрім службових слів складається з 20 іменників, 16 дієслів, 12 прикметників, шести займенників (чотирьох особових і двох означальних), двох прислівників на позначення часу та одного дієприкметника. У перекладі Янніса Ріцоса дослівно відтворено 16 іменників: степ (κάμπο); Україна (Ουκρανία) – двічі, лани (χωράφια), Дніпро (Δνεϊπερο), кручі (γκρεμνούς), кров (αίμα) – двічі, гори (βουνά), лани (κάμπους), бог (Θεό) – двічі, кайдани (χειροπέδες), воля (Λευτεριά), сім’я (φαμίλια), слово (λαλιά). Крім цього, іменник *сім’я* було замінено семантично близьким іменником *αγκαλιά* (*обійми*), іменник *море* – іменником *ακρόγυαλο* (*узбережжя*), іменник *могила* – іменником *λόφοι* (*нагорби*), дієприкметник *ревучий* був компенсований іменником *βρυχηθμούς* (*ревіння*), окрім цього у перекладі додано три іменники: *γωνία* (*вершина*), *Δνεϊπερος* (*Дніпро*), *πορεία* (*шлях*).

Щодо дієслів, то 15 з них Я. Ріцос перекладає або повними, або семантично близькими грецькими відповідниками: *θα πεθάνω, θάψετε* – двічі, *να βλέπω, ν’αφουγκράζομαι, φέρει, ν’αφήσω, θα προχωρήσω, να προσευχηθώ, δεν γνωρίζω, σηκωθείτε, συντρίψτε, ραντίστε, να μνημονεύετε, λησμονήστε*; пропущене дієслово *реве* компенсоване відповідним іменником *βρόντους*; у перекладі було додано два дієслова: *θ’αρχίσω* та *κλείστε*.

З 12 прикметників-епітетів сім передано дослівно: *πλατύν, γαλάζιο, εχθρικό, μεγάλη, λεύτερη, νέα, σιγαλή*; чотири з семантичними змінами: *мила – λατρεμένη* (*люблена*), *широкополі – φαρδιά* (*широкі*), *злою – μαύρο* (*чорною*), *незлим – καλή* (*добрим*); два додано: *νέα, όρθιοι*; замість прикметника *вражою* з’явився відповідний іменник *εχθρού*. Тобто в перекладі їх стало 14.

При перекладі збережено градацію, відтворено різні види перелічення: двокомпонентне (було видно, було чути – *Να βλέπω, ν’ ακούω*; і лани, і гори – *βουνά και κάμπους*; покину і долину – *θε ν’ αφήσω... θα προχωρήσω*), трикомпонентне (лани, і Дніпро, і кручі – *τα φαρδιά χωράφια μας, Το Δνεϊπερο και τους γκρεμνούς του*), п’ятикомпонентне (Поховайте та вставляйте... порвіте... окропіте... Не забудьте пом’янути – *Θάψτε... σηκωθείτε,... συντρίψτε... ραντίστε... κλείστε*). З трьох персоніфікацій (*реве ревучий, понесе, зла*) передано дві – *τους βρυχηθμούς του; φέρει*); передано метафору (волю окропіте – *τη Λευτεριά ραντίστε*); анафори (*було видно, було чути; в сім’ї великій, В сім’ї вольній*) не відтворені, проте введені дві синонімічні пари (*κάμπο–χωράφια; πλατύν–φαρδιά*). З трьох варіативних повторів (*реве ревучий, злою – незлим, волю – вольній*) передано два (*τη Λευτεριά – λεύτερη; του εχθρού – εχθρικό*), третій компенсовано антонімічною парою *μέρα – νύχτα*. Відтворена алітерація -р-, але й додана алітерація -θ- у першому та 17-ому рядках.

Аналізований переклад має високий рівень семантичної адекватності. У перекладі Я. Ріцоса дослівно передано 40 одиниць, з семантичними змінами – 6, компенсовано 4, не пропущено жодної, проте додано 12, отже семантична адекватність дорівнює 100 %.

Поруч з добором лексики якнайповнішу увагу приділено передачі тропів та фігур першотвору. Домінуючим тропом оригіналу є епітети (12). Їх Я. Ріцос вживає 14. Щодо інших художніх засобів (метафори, персоніфікацій, перелічень, градації, варіативного повтору, анафори, яких є 18), то у перекладі їх налічується 14. Не нехтує перекладач і евфонією першотвору, намагаючись максимально відтворити його звукопис, зокрема алітерацію.

Переклад Я. Ріцоса є доволі збалансованим, з добірним поетичним словником та збереженням поетичних і смислових деталей першотвору. Він передає “дух” першотвору, його цілісний смисловий зміст, загальний настрій оригіналу, насичений творчим духом перекладача. Переклад Я. Ріцоса втілений у вишукану поетичну форму, відзначається великою мовною експресією та творчою інтерпретацією.

Аналіз перекладу переконує, що передати “складну простоту” Шевченкових образів засобами цільової мови – завдання доволі складне. Нові зразки розв’язання тих чи інших перекладознавчих проблем Шевченкової поезії, очевидно, може принести аналіз інших перекладів “Заповіту” новогрецькою мовою, який буде наступним етапом нашого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Балабанов К. Тарас Григорович Шевченко та представники грецької інтелігенції: взаємне збагачення або синтез культур / К. Балабанов // Тарас Шевченко Заповіт Διαθήκη. Укладач видання Галина Маслюк. – Хіос, 2011. – С. 84–103.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К : Перун, 2005. – 1728 с.
3. Дюришин Д. Межлитературные формы художественного перевода / Д. Дюришин // Проблемы особых межлитературных общностей. – М., 1993.
4. Эткінд Е. Пoesия и перевод. – М. –Л., 1963.
5. Зорівчак Р. Український художній переклад як націстворчий чинник / Р. Зорівчак // Літературна Україна. – 2005.
6. Зорівчак Р. Тарас Шевченко як символ українства в англomовному світі / Р. Зорівчак // Іноземна філологія. – 2011. – Вип. 123. – С. 154–162.
7. Клименко Н. Про вивчення новогрецької мови в Україні / Н. Клименко // Записки історико-філологічного товариства Андрія Білецького. – Київ, 1997. – С. 28–31.
8. Комиссаров В. Общая теория перевода. – М., 1999.
9. Коптилов В. И вширь и вглубь / В. Коптилов // Мастерство перевода. – М., 1973.
10. Краткая литературная энциклопедия. – М., 1968.
11. Левик В. О точности и верности / В. Левик // Перевод – средство взаимного сближения народов. – М., 1987.
12. Лексико-семантические группы русских глаголов: Учеб. слов.-справ. / Под общ. ред. Т. В. Матвеевой. – Свердловск : Изд-во Урал. Ун-та, 1988. – 151 с.
13. Маланюк Є. Пoesії / Є. Маланюк; упор. Т. Салига. – Львів : Фенікс, 1992. – 686 с.
14. Москаленко М. Переклад у Державі слова / М. Москаленко // Тисячоліття: Поетичний переклад України-Руси. Антологія. – К. : Дніпро, 1995. – С. 5–38.
15. Ребро П. Козацькі жарти. Книга друга. – Запоріжжя : Дніпровський металург, 1994. – 95 с.
16. Содомора А. Від слова до серця, від серця – до слова. – Львів : Літопис, 2012. – 51 с.
17. Содомора А. Студії одного вірша. – Львів : Літопис, Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 364 с.
18. Толенев С. В. Теория перевода: Учебное пособие. – Москва : Гардарики, 2004. – 336 с.

19. Шестопалова Т. Кореляція понять “архетипний образ – міфологема – символ – міф” (на прикладі поезії П. Тичини) / Т. Шестопалова // Наукові записки. Філологія. – К., 1999. – Том 17. – С. 37–41.
20. Шкуров В. Тарас Шевченко у відносинах України та Греції / В. Шкуров // Τарας Σεβτσενκο Заповіт Διαθήκη. / Укладач видання Галина Маслюк. – Хіос, 2011. – С. 12–23.
21. Франко І. Шевченко в німецькій одязі / І. Франко // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. – К : Наук. Думка, 1982. – Т. 35. – С.189– 96.

Стаття надійшла до редколегії 06.04.2014

Прийнята до друку 16.09.2014

“ЗАВЕЩАНИЕ” ТАРАСА ШЕВЧЕНКО В ПЕРЕВОДЕ ЯННИСА РИЦОСА

Лина Глущенко, Оксана Мегель

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
ул. Университетская, 1, Львов, Украина, 79000;
e-mail: elasson@gmail.com*

В статье рассмотрены трансферные стратегии перевода “Завещания” Тараса Шевченко на новогреческий язык, осуществлённый известным греческим поэтом Я. Ритсом. В результате переводческого анализа выявлены высокий уровень семантической адекватности, сохранение «духа» оригинала, его поэтических и смысловых деталей.

Ключевые слова: Т. Шевченко, Я. Ритос, перевод, смысл, словесный образ, лексика, художественные средства, эпитет.

TARAS SHEVCHENKO’S “TESTAMENT” IN THE TRANSLATION OF YIANNIS RITSOS

Lina Hlushchenko, Oksana Mehel

*Ivan Franko National University of Lviv
1, Universytetska St., Lviv, 79000, Ukraine;
e-mail: elasson@gmail.com*

The article considers the transfer strategies of translation of Taras Shevchenko’s “Testament” into the Greek language made by the renowned Greek poet Y. Ritsos. The analysis of the translation has revealed a high level of semantic adequacy, preservation of the “spirit” of the original, of its poetic details and shades of meaning.

Key words: T. Shevchenko, Y. Ritsos, translation, meaning, verbal image, lexis, literary devices, epithet.